

DECIZIE

27 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Maria Guzun

Judecătorii

Ala Malîi și Ina Dutca

Grefier

Onu Anastasia

examinând, în ședință publică, apelul declarat de *****, ***** și ***** împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău (sediul Centru) din 26 februarie 2021, prin care a fost admisă parțial cererea *****, ***** și ***** cu privire la instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și desemnarea tutorilor

c o n s t a ț ă:

Pretențiile reclamantului:

1. La data de 10 ianuarie 2020, petiționarii *****, ***** și ***** s-au adresat cu cerere în instanța de judecată privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă.
2. În motivarea cererii, petiționarii au indicat că, ***** este copilul născut în familia lui ***** și *****, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie eliberat la *****.
3. Menționează că, ***** se află din copilărie la evidența medicului psihiatru, iar prin Certificatul *****, acesta a fost încadrat în gradul 1 de invaliditate fără termen, invalid de gradul 1 din copilărie, fiind inapt de muncă, ultimul necesitând îngrijire și supraveghere permanentă de către o altă persoană.
4. Indică că, ***** suferă de epilepsie cu accese dese și nu conștientizează acțiunile sale, din cauza bolii fiind în imposibilitate de a dirija acțiunile sale.
5. Relatează că, prin hotărârea instanței din 20 septembrie 2005, s-a declarat incapacitatea de exercițiu a minorului *****, iar prin Dispoziția Preturii sectorului Râșcani *****, s-a numit în calitate de tutore a fiului minor, *****.
6. Precizează că, ***** nu mai este minor, dar se află în incapacitate de exercițiu și ca rezultat al operării modificărilor din Codul Civil, sunt nevoiți să se adreseze cu prezenta cerere.

7. În prezent de ***** au grijă mama - ***** , tata - ***** și fratele - ***** .
8. Astfel, petiționarii au solicitat prin cererea depusă, reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă asupra lui ***** pe un termen de 20 de ani și desemnarea în calitate de tutore lui ***** pe mama acestuia ***** , tatăl ***** și fratele ***** .
9. La data de 15 iulie 2020 petiționarii ***** , ***** și ***** au depus cerere de concretizare, prin care au solicitat instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă lui ***** pe un termen de 10 ani, desemnarea în calitate de tutore lui ***** pe mama acestuia, ***** , tatăl ***** și fratele ***** , reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă lui ***** pe un termen de 20 de ani și desemnarea în calitate de tutore lui ***** pe mama acestuia ***** , tatăl ***** și fratele ***** .

Poziția instanței de fond:

10. Prin Hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 26 februarie 2021, s-a admis parțial cererea lui ***** , ***** și ***** cu privire la instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și desemnarea tutorilor, fiind instituită măsura de ocrotire judiciară sub formă de tutelă pe un termen de 5 ani asupra lui ***** (a.n.***** , c/p *****), cu desemnarea în calitate de tutore a persoanei ***** , a mamei ***** (a.n.***** , c/p *****), a tatălui ***** (a.n.***** , c/p *****), și a fratelui ***** (a.n.***** , c/p *****), în rest cererea fiind respinsă ca neîntemeiată.

Solicitățile apelantului:

11. Exprimându-și dezacordul cu soluția primei instanțe, ***** , ***** și ***** au contestat-o cu apel la data de 17 martie 2021, solicitând casarea parțială a hotărârii instanței de fond, în partea prin care s-a dispus instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă pe un termen de 5 ani, și a emite în această parte o hotărâre nouă, prin care să fie dispusă instituirea măsurii judiciare de ocrotire sub formă de tutelă, pe un termen de 10 ani.
12. În acest sens Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ constată că, apelul a fost depus în termenul legal de 30 de zile, prevăzut de art. 362 CPC.
13. Prin Încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2021, nu s-a dat curs cererii de apel înaintate de ***** , ***** și ***** , acordând apelanților un termen de 10 zile din data recepționării în cauză, pentru înlăturarea neajunsurilor.
14. Prin Încheierea Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2021, s-a acceptat spre examinare cererea de apel înaintată de ***** , ***** și ***** , fiind stabilită ședința de judecată pentru data de 12 octombrie 2021, ora 10.00.

15. Prin Încheierea Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2021, s-a fixat ședința de judecată pentru data de 27 octombrie 2021, ora 11.00.

Argumentele părților în instanța de apel:

16. Prin cererea de apel declarată, apelanții *****, ***** și ***** au reiterat poziția expusă prin cererea inițială, indicând că, prin Raportul de expertiză extrajudiciară nr. ***** din *****, expertul judiciar psihiatru l-a diagnosticat pe ***** cu demență în cadrul epilepsiei.
17. Indică că, potrivit concluziilor raportului menționat supra, persoana expertizată *****, suferă de maladie psihică cronică: "Demența în cadrul epilepsiei" și ca urmare a maladii psihice cronice, nu poate conștientiza acțiunile sale, nu este apt de a exprima deliberat voința sa în aprobarea decizională, conform stării psihice necesită supraveghere și îngrijire permanentă, fiind strict necesară reprezentarea persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal, discernământul psihic fiind abolit în totalitate.
18. Menționează apelanții că, potrivit aceluiași raport, reieșind din starea sa psihică, ***** nu poate participa în ședința de judecată la momentul actual.
19. Având în vedere stadiul dezvoltării științei, în Raportul de expertiză s-a indicat că, este puțin probabil că starea persoanei expertizate ***** se va îmbunătăți, prognosticul pe termen lung în vederea unei ameliorări semnificative sau însănătoșiri este mai mult ca rezervat.
20. Prin urmare, consideră oportună admiterea cererii de apel în sensul în care aceasta a fost formulată, cu instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă asupra lui *****, pe un termen de 10 ani.
21. Prin referința depusă la data de 25 octombrie 2021, avocatul ***** a solicitat admiterea cererii de apel, considerând oportună instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă asupra lui *****, pe un termen de 10 ani, după cum s-a solicitat prin cererea de apel.
22. În ședința de judecată, apelantul ***** a susținut integral cererea de apel și a solicitat admiterea acestuia, în baza motivelor de fapt și de drept invocate.
23. Reprezentantul persoanei în privința căreia se solicită instituirea măsurii de ocrotire judiciară, avocatul *****, a susținut cererea de apel și a solicitat admiterea acesteia.
24. Apelanții ***** și ***** și reprezentantul intimatei Pretura sect. Râșcani în ședința de judecată a instanței de apel nu s-au prezentat, din care considerente Colegiul cu referire la prevederile art.379 alin.(2) CPC, a dispus examinarea cauzei în lipsa acestora, procedura de citare legală fiind respectată.

Aprecierea instanței de apel:

25. Audiind opinia participanților prezenți la proces, verificând legalitatea hotărârii contestate și analizând actele cauzei și argumentele invocate în

cererea de apel, Colegiul consideră necesar de a admite cererea de apel, cu modificarea hotărârii instanței de fond, din următoarele considerente.

26. În conformitate cu art. 385 lit. b) CPC, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să modifice hotărârea primei instanțe.
27. În conformitate cu prevederile art.5 alin.(1) CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.
28. Potrivit prevederilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.
29. Potrivit art. 130 alin. (1) - (3)CPC RM, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.
30. În temeiul art.240 alin. (1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.
31. Din conținutul celor relatate Colegiul reține că, sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art. 373 alin.(1), (2), (5) CPC, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.
32. Colegiul notează că, în conformitate cu dispoziția prevăzută la art.16 din Constituție, respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului. Toți cetățenii Republicii Moldova sânt egali în fața legii și a autorităților publice.
33. Colegiul notează că, apelanții și-au exprimat dezacordul cu hotărârea instanței de fond în partea termenului instituirii măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă, instanța de apel urmând să dea apreciere hotărârii contestate doar în această parte, procedând în corespundere cu principiul examinării cauzei în limitele pretențiilor invocate în cererea de apel și a principiului disponibilității părților de a alege modalitatea de apărare a drepturilor și intereselor sale, potrivit art. art. 27 și 373 CPC.

34. În rest soluția instanței de fond, nefiind contestată de părți, se prezumă a fi corectă și legală, instanța de apel neavând temeuri legale și obiective de a interveni.
35. Astfel, reieșind din art.51 alin.(1) din Constituție, de o protecție specială în acest sens, beneficiază persoanele cu dizabilități, statul fiind obligat să le asigure condiții normale de tratament, de readaptare, de învățământ, de instruire și de integrare socială.
36. În corespundere cu art.302 alin.(1) lit.a) CPC, în procedura privind măsurile de ocrotire se examinează cauzele: de instituire, reînnoire sau revocare a unei măsuri de ocrotire judiciare (ocrotire provizorie, tutelă sau curatelă).
37. Art. 65 alin. (1) Cod Civil (în redacția din 01.03.2019) statuează că, persoana fizică care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli mintale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința poate beneficia de o măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa.
38. În acord cu prevederile art. 92 alin.(1) Cod Civil (în redacția din 01.03.2019), măsura de ocrotire judiciară poate fi instituită de către instanța de judecată doar în cazul în care aceasta este necesară și dacă persoana nu este ocrotită suficient prin aplicarea dispozițiilor legale privind obligația de întreținere a soțului și a rudelor, privind regimul bunurilor comune ale soților privind asistența la luarea deciziei sau prin mandatul de ocrotire în viitor a persoanei respective.
39. Potrivit art.103 alin.(2) Cod civil (în redacția din 01.03.2019), prin derogare de la alin. (1), în cazul instituirii tutelei, instanța de judecată, în baza raportului de expertiză psihiatrică, care confirmă că, având în vedere stadiul dezvoltării științei, nu există semne vădite că, starea persoanei se va îmbunătăți, poate stabili, prin hotărâre motivată, un termen de până la 10 ani (pentru care se instituie măsura de ocrotire judiciară).
40. Din actele cauzei se reține că, prin Hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun.Chișinău din 20 septembrie 2005, *****, născut la ***** a fost declarat incapabil (f.d.12).
41. Prin Dispoziția Preturii sec. Râșcani mun. Chișinău nr. 358 din 20.12.2005, s-a dispus instituirea tutelei asupra minorului ***** născut la ***** și s-a numit în calitate de tutore, mama acestuia, ***** a.n.***** (f.d.14).
42. Totodată, potrivit suportului probator administrat la actele cauzei, ***** a fost încadrat în grad de dizabilitate sever, afecțiune congenitală sau din copilărie, gradul de dizabilitate a fost stabilit fără termen, fapt ce se atestă prin certificatul de încadrare în grad de dizabilitate seria/nr.***** (f.d.72).

43. Colegiul constată că, potrivit raportului de expertiză extrajudiciară nr. *****, întocmit de Centrul de Medicină Legală s-a stabilit că persoana expertizată - *****, suferă de maladie psihică cronică (demență în cadrul epilepsiei) și ca urmare a maladii psihice cronice nu poate conștientiza acțiunile sale, nu este apt de a exprima deliberat voința sa în aprobarea decizională, conform stării psihice necesită supraveghere și îngrijire permanentă, este strict necesar reprezentarea persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal, ultimul având discernământul psihic abolit în totalitate. Reieșind din starea psihică, ***** nu poate participa în ședința de judecată la momentul actual, iar având în vedere stadiul dezvoltării științei, este puțin probabil ca starea persoanei expertizate ***** se va îmbunătăți, pronosticul pe termen lung în vederea unei ameliorări semnificative sau însănătoșirii fiind mai mult ca rezervat (f.d.24-27).
44. Instanța de apel mai atestă că, prin nota informativă parvenită de la Pretura sectorului Râșcani din *****, s-a comunicat că, în cadrul Preturii nu există dosar personal a lui ***** și din acest motiv, în vederea executării încheierii instanței, Pretura a solicitat acte și informații de la Direcția Asistență Socială Râșcani (f.d.95).
45. Potrivit aceleiași note informative, s-a indicat că, la data de 19.01.2021, în adresa Preturii a parvenit ancheta socială, și ținând cont de faptul că, ***** este persoană cu dizabilități și necesită îngrijire permanentă, s-a solicitat instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub forma tutelei (f.d.95).
46. Colegiul constată că, din conținutul scrisorii din 14.01.2021 din partea Direcției Asistență Socială Râșcani rezultă că, ***** este persoană cu dizabilitate severă, locuiește cu părinții ***** și ***** și cu fratele *****, într-un apartament la bloc, cu 3 odăi, în condiții adecvate normelor de trai. ***** este beneficiar al serviciului de Asistență Socială Personală pe perioada 04.05.2015 – 03.05.2021, în funcție de asistent personal al acestuia fiind angajată mama sa, ***** (f.d.97-98).
47. Colegiul notează că, în corespundere cu dispozițiile art.93 Cod Civil (în redacția din 01.03.2019), măsura de ocrotire judiciară poate fi instituită în privința unei persoane cu capacitate deplină de exercițiu. Cererea privind instituirea măsurii de ocrotire judiciare poate fi depusă și în privința unui minor care nu are capacitate deplină de exercițiu, dar care a împlinit vârsta de 17 ani. În acest caz, măsura de ocrotire judiciară se va considera instituită doar din data la care persoana devine majoră.
48. Astfel, prin prisma normelor de drept precitate, instanța de apel remarcă că, măsurile de ocrotire judiciară pot fi instituite doar în privința unei persoane cu capacitate deplină de exercițiu, care a atins majoratul sau care a dobândit capacitate deplină de exercițiu pe altă cale legală și care, în urma unei boli

mentale ori a unei deficiențe fizice, mintale sau psihologice, nu poate, în mod deplin, conștientiza acțiunile sale ori exprima voința poate beneficia de o măsură de ocrotire, instituită în funcție de starea sau situația sa.

49. La caz, instanța de fond a constatat că, cererea de instituire a măsurii de ocrotire judiciară a fost depusă cu respectarea condițiilor prevăzute în acest sens de legislație, or, prin raportul de expertiză extrajudiciară nr. *****, întocmit de Centrul de Medicină Legală, s-a stabilit că, persoana expertizată ***** suferă maladie psihică cronică demență în cadrul epilepsiei, și ca urmare a maladii psihice cronice, nu poate conștientiza acțiunile sale, nu este apt de a exprima deliberat voința sa în aprobarea decizională, conform stării psihice necesită supraveghere și îngrijire permanentă, este strict necesar reprezentarea persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal, ultimul având discernământul psihic abolit în totalitate.
50. În corespundere cu art. 102 alin. (1) Cod Civil (redacția din 01.03.2019) în privința persoanei care, fără a fi lipsită complet de discernământ, are nevoie, în temeiul dispozițiilor art. 65 alin.(1), să fie asistată în mod continuu poate fi instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma curatelei.
51. În conformitate cu art. 102 alin. (3) Cod Civil (în redacția din 01.03.2019), în privința persoanei care, în temeiul dispozițiilor art.65 alin.(1), trebuie să fie reprezentată în mod continuu poate fi instituită măsura de ocrotire judiciară sub forma tutelei.
52. Prin urmare, fiind constatat cu certitudine că, ***** suferă de maladie psihică cronică "demență în cadrul epilepsiei", iar ca urmare a maladii psihice cronice, acesta nu poate conștientiza acțiunile sale, nu este apt de a exprima deliberat voința sa în aprobarea decizională, conform stării psihice necesită supraveghere și îngrijire permanentă, fiind strict necesară reprezentarea persoanei la încheierea actelor juridice atât patrimoniale, cât și cu caracter personal, ultimul având discernământul psihic abolit în totalitate, instanța de fond a ajuns la concluzia de a admite cererea privind instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă în privința lui *****.
53. În partea ce ține de persoanele, a căror candidatură a fost propusă în calitate de tutori, Colegiul relevă că, potrivit art.106 alin.(1) Cod Civil (în redacția din 01.03.2019), sarcina curatelei și tutelei poate fi îndeplinită doar de persoana care nu se află în una din incompatibilitățile prevăzute la art. 55 alin.(4).
54. Potrivit art. 55 alin. (4) Cod Civil în redacția din 01.03.2019), nu poate fi tutore sau curator: a) minorul; b) persoana supusă unei măsuri de ocrotire judiciare; c) cel decăzut din drepturile părintești; d) cel declarat incapabil de a fi tutore sau curator din cauza stării de sănătate; e) cel căruia, din cauza exercitării necorespunzătoare a obligațiilor de adoptator, i s-a anulat adopția; f) cel căruia i s-a restrâns exercițiul unor drepturi politice sau civile, fie în

temeiul legii, fie prin hotărâre judecătorească, precum și cel cu rele purtări; g) cel ale cărui interese vin în conflict cu interesele minorului pus sub tutelă sau curatelă; h) cel înlăturat prin act autentic sau prin testament de către părintele care exercita singur, în momentul morții, ocrotirea părintească; i) cel căruia i s-a revocat calitatea de tutore, curator sau ocrotitor provizoriu din culpa sa; j) cel care se află în relații de muncă cu instituția în care este internată persoana asupra căreia se instituie tutela sau curatela.

55. Astfel, instanța de fond stabilind că, *****, este îngrijit de părinții săi, ***** și ***** și fratele *****, a desemnat în calitate de tutore al lui *****, mama *****, tata ***** și fratele ***** este una justă și întemeiată.
56. Colegiul remarcă că, în această parte hotărârea instanței de fond nu a fost contestată, apelanții exprimându-și dezacordul doar cu termenul instituirii măsurii de ocrotire judiciară.
57. Și în acest sens, Colegiul consideră că, soluția primei instanțe este neîntemeiată.
58. Conform art.103 alin. (2) Cod Civil (redacția din 01.03.2019) prin derogare de la alin.(1) a articolului dat, în cazul instituirii tutelei, instanța de judecată, în baza raportului de expertiză psihiatrică care confirmă că, având în vedere stadiul dezvoltării științei, nu există semne vădite că starea persoanei se va îmbunătăți, poate stabili, prin hotărâre motivată, un termen de până la 10 ani.
59. Astfel, având în vedere circumstanțele de fapt ale cauzei expuse supra, în raport cu probele anexate și în coroborare cu prevederile legale citate supra, Colegiul conchide că, sânt întrunite condițiile prevăzute la art.103 alin. (2) Cod Civil (în redacția din 01.03.2019), or, actele prezentate atestă că, nu există semne că starea persoanei se va îmbunătăți, iar măsurile de protecție aplicate sunt necesare și rezonabile, tutela reprezentând un mecanism de substituire a deciziei persoanei cu tulburări psihice, și în acest sens fiind impusă necesitatea modificării hotărârii contestate cu apel, tutela urmând a fi instituită pentru un termen de 10 ani.
60. În ordinea de idei expusă supra, Colegiul conchide de a admite cererea de apel înaintată de *****, ***** și *****, modificând hotărârea primei instanțe în partea termenului de instituire a măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă, instituind măsura de ocrotire judiciară sub formă de tutelă pe un termen de 10 ani, în rest hotărârea primei instanțe urmând a fi menținută fără modificări.
61. În conformitate cu prevederile art.385, lit.b), 389-390 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ,-

d e c i d e:

Se admite apelul declarat de *****, ***** și *****.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 26 februarie 2021, adoptată în cauza civilă la cererea depusă de *****, ***** și ***** cu privire la instituirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și reînnoirea măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă și desemnarea tutorilor, în partea instituirii termenului măsurii de ocrotire judiciară sub formă de tutelă, instituind măsura de ocrotire judiciară sub formă de tutelă pe un termen de 10 ani.

Decizia este definitivă din momentul pronunțării, dar poate fi atacată cu recurs prin intermediul Curții Supreme de Justiție, în termen de două luni, de la data comunicării deciziei integrale.

Președintele ședinței,
judecătorul

Maria Guzun

Judecătorii

Ala Malîi

Ina Dutca